

Mål C-36/21**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

22 januari 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nederländerna)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

22 december 2020

Klagande:

Sense Visuele Communicatie en Handel vof (som även bedriver verksamhet under namnet De Scharrelderij)

Motpart:

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Saken i det nationella målet

Det nationella målet rör en tvist mellan handelsbolaget Sense Visuele Communicatie en Handel vof (som även bedriver verksamhet under namnet De Scharrelderij) (nedan kallat Sense) och Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ministern för jordbruk, natur och livsmedelskvalitet) (nedan kallad ministern) rörande ministerns beslut att neka Sense ersättning för den skada som bolaget lidit till följd av den felaktiga information som ministern lämnat beträffande tillämpningen av en unionsbestämmelse.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Förevarande begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF avser tillämpningen av principen om skydd för berättigade förväntningar. Det rör sig närmare bestämt om frågan huruvida det går att tillämpa principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt för att bedöma huruvida en nationell förvaltningsmyndighet, som har lämnat felaktig information beträffande en tydlig

unionsbestämmelse mot vilken den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar inte kan åberopas, har handlat rättsstridigt genom att inte bevilja den berörda personen ersättning för den skada denne lidit.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

Utgör unionsrätten hinder för att med stöd av principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt bedöma huruvida en nationell förvaltningsmyndighet har väckt förväntningar i strid med en unionsbestämmelse, och enligt nationell rätt således har handlat rättsstridigt genom att inte ersätta den skada som den enskilde har lidit till följd av detta, om den enskilde inte med framgång kan åberopa den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar på grund av att det rör sig om en tydlig unionsbestämmelse?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 (nedan kallad förordning 1307/2013)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Sense är ett handelsbolag med två bolagsmän: A och B. A är född den 21 januari 1977. Sense driver sedan 2017 en slaktsvinsverksamhet.
- 2 Ministern har gett Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (den nederländska näringslivsmyndigheten, nedan kallad RVO) i uppdrag att genomföra den gemensamma jordbrukspolitiken i Nederländerna. Eftersom Sense inte hade några stödrätter för år 2018 kontaktade bolaget flera gånger RVO för att få reda på om bolaget kunde tilldelas sådana och hur det i så fall skulle gå till väga. Av RVO:s svar framgick att Sense hade rätt till stödrätter från den nationella reserven för unga jordbrukare eftersom A under en del av år 2018 var yngre än 41 år. RVO bekräftade dessa uppgifter i ett e-postmeddelande. På RVO:s webbplats angavs år 2018 dessutom att en person måste vara yngre än 41 år det år ansökan görs för att kunna betraktas som en ung jordbrukare.
- 3 På grundval av denna information ansökte Sense i sin samlade ansökan av den 5 april 2018 bland annat om stödrätter från den nationella reserven för unga jordbrukare. Ministern avslog ansökan med motiveringen att A år 2018 var äldre än 40 år – eftersom han fyllde 41 år den 21 januari 2018 – och därför inte uppfyllde åldersgränsen i artikel 50.2 b i förordning nr 1307/2013. Enligt denna bestämmelse är unga jordbrukare nämligen personer som det år ansökan lämnas in

”inte är äldre än 40 år”. Efter att Sense hade begärt omprövning av avslagsbeslutet meddelade ministern genom beslut av den 22 mars 2019 (nedan kallat det överklagade beslutet) att denne vid omprövning inte hade funnit skäl att ändra det tidigare beslutet.

Parternas huvudargument

- 4 Parterna i det nationella målet är ense om att Sense år 2018 inte hade rätt till stödrätter från den nationella reserven för unga jordbrukare. Sense menar emellertid att bolaget har lidit skada till följd av den felaktiga informationen från ministern, och att ministern är skyldig att ersätta denna skada. På grund av att Sense utgick från att det hade rätt till tilldelning av stödrätter från den nationella reserven köpte bolaget inte några stödrätter för år 2018, och gick därför miste om direktstöd det året. Eftersom det i det överklagade beslutet inte tas hänsyn till ovannämnda felaktiga information, och den skada som denna orsakat, anser Sense att beslutet strider mot principen om skydd för berättigade förväntningar och att beslutet således är rättsstridigt.
- 5 Ministern bestrider inte att Sense har fått felaktig information från RVO. Enligt ministern framgår det emellertid av EU-domstolens praxis att principen om skydd för berättigade förväntningar inte med framgång kan åberopas mot en tydlig bestämmelse i en unionsrättsakt, såsom artikel 50 i förordning nr 1307/2013 (se dom av den 26 april 1988, Krücken, 316/86, EU:C:1988:201, och dom av den 20 juni 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407). Om en nationell myndighet med ansvar för tillämpningen av unionsrätten handlar på ett sätt som strider mot denna rätt kan detta nämligen inte ge upphov till berättigade förväntningar, oavsett om handlingen skedde i god tro.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 6 Sense hade fog för att utgå från att RVO uttolkade ministerns uppfattning. Det är troligt att den information som RVO lämnade gjorde att Sense ansökte om tilldelning av stödrätter från den nationella reserven och inte köpte några stödrätter. Till följd av detta har Sense gått miste om direktstöd och lidit skada. Frågan i förevarande mål är huruvida ministern har handlat i strid med principen om skydd för berättigade förväntningar, och således gjort sig skyldig till ett rättsstridigt handlande genom att inte ersätta den lidna skadan. Sense har därför inte yrkat att ministern ska tilldela bolaget stödrätter från den nationella reserven för unga jordbrukare, utan vill ha ersättning för den skada bolaget lidit.
- 7 Av EU-domstolens praxis framgår att när medlemsstaterna vid tillämpningen av unionsrätten är skyldiga att iaktta den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar, vilket är fallet i förevarande mål, finns det inget utrymme för att dessutom tillämpa principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt (se dom av den 13 mars 2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening, C-383/06, EU:C:2008:165,

punkterna 52 och 53, och dom av den 20 juni 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, punkt 51). Härav följer enligt den hänskjutande domstolen att även om principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt skulle ge Sense ett starkare rättsskydd kan bolaget inte med framgång åberopa denna. Det innebär att de förväntningar som den nationella förvaltningsmyndigheten har väckt i strid med unionsrätten inte kan medföra att Sense förvärvar rätt till stödrätter från den nationella reserven för unga jordbrukare.

- 8 För den hänskjutande domstolen är det emellertid oklart huruvida Sense inte heller har rätt till ersättning från den nationella förvaltningsmyndigheten för den skada som bolaget har lidit till följd av den felaktiga informationen från ministern. Den hänskjutande domstolen har i tidigare avgöranden funnit att det med stöd av principen om berättigade förväntningar i nationell rätt är möjligt att bedöma huruvida den nationella förvaltningsmyndigheten har väckt förväntningar och handlat rättsstridigt genom att inte ersätta den skada som den enskilde har lidit.
- 9 Även generaladvokaten Mancini har i sitt förslag till avgörande av den 11 februari 1988 (Krücken, 316/86, EU:C:1988:78) förklarat att slutsatsen att den berörda näringsidkaren inte åtnjöt skydd enligt principen om skydd för berättigade förväntningar inte berövar den skadelidande personen möjligheten att väcka skadeståndstalan vid nationell domstol mot de myndigheter som är ansvariga för skadan. I den nederländska doktrinen utesluts dessutom inte – med hänvisning till EU-domstolens dom av den 16 juli 1992, Bélovo (C-187/91, EU:C:1992:333, punkt 11) – att förväntningar som en nationell förvaltningsmyndighet har väckt i strid med unionsrätten kan ge upphov till en skadeståndstalan enligt nationell rätt.
- 10 Inte alla de argument som generaladvokaten Kokott anförde i sitt förslag till avgörande av den 24 januari 2013 (Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:35) förefaller utgöra hinder för ett sådant skadestånd. Tillämpningen av den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar säkerställer en enhetlig tillämpning av unionsrätten i samtliga medlemsstater och innebär att de förväntningar som har väckts i strid med unionsrätten inte kan leda till att enskilda åtnjuter rättigheter som strider mot unionsrätten. Ett skadestånd som ska betalas av en nationell förvaltningsmyndighet belastar inte unionens budget och medför inte heller någon väsentlig snedvridning av konkurrensen mellan medlemsstaterna. Generaladvokaten Kokotts argument att den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar ska tillämpas på samma sätt oavsett om det i det enskilda fallet är unionsinstitutionerna eller medlemsstaterna som tillämpar unionsrätten förefaller däremot tala för att endast tillämpa den unionsrättsliga principen om skydd för berättigade förväntningar, och att det därför inte längre finns något utrymme för tillämpning av principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt.
- 11 Mot bakgrund av det ovan anförda är det inte ställt bortom rimligt tvivel huruvida unionsrätten utgör hinder för att med stöd av principen om skydd för berättigade förväntningar i nationell rätt bedöma huruvida en nationell förvaltningsmyndighet har väckt förväntningar i strid med en unionsbestämmelse och följaktligen har

handlat rättsstridigt enligt nationell rätt genom att inte ersätta den skada som den enskilde har lidit till följd av detta, om den enskilde inte med framgång kan åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar på grund av att det rör sig om en tydlig unionsbestämmelse. Eftersom en tolkning av unionsrätten är nödvändig för att avgöra det mål som är anhängigt vid den hänskjutande domstolen, har den hänskjutande domstolen hänskjutit den ovan formulerade frågan till EU-domstolen.

ARBETSDOKUMENT